

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
27 ТРАВНЯ 2020 РОКУ**

ХАРКІВ – 2020

УДК 37.013.42
ББК 74.60
А 43

За редакцією
доктора педагогічних наук, професора,
завідувача кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Васильєвої Марини Петрівни

Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи: матеріали міжвузівської дистанційної студентської науково-практичної конференції 27 травня 2020 року / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2020. 129 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 3 від 12.05. 2020 р.).

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2020.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2020.
© Васильєва М.П., 2020.

Ларіна Е.Р., Василенко О.М. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У ЦЕНТРАХ ЗАЙНЯТОСТІ.....	47
Літвиненко Ю.С. ГОТОВНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДО ПЕРВИННОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	53
Пластун Т.І. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРИТ В УМОВАХ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї.....	58
Попова В.В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ.....	63
Сех М.І., Романова І.А. ГОТОВНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	67
Тепляк А.М. КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ДЛЯ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ.....	75
Шерстньова М.С. КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДЛЯ РОБОТИ З ПРОФІЛАКТИКИ ВЖИВАННЯ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН ПІДЛІТКАМИ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	80
ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	85
Алексєєва Н.І. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ АЛКОГОЛІЗМУ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	85
Артюшенко В.В. РОЛЬ ЕТНОПЕДАГОГІЧНИХ ЗАСОБІВ У СОЦІАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ПІДЛІТКІВ.....	87
Батрак А.С. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	88

НАУКОВІ СТАТТІ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Авдашкова А.І., Васильєва М.П.

СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглядається аналіз сутності підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціально-педагогічної діяльності з соціального виховання старших дошкільників у закладах дошкільної освіти; проаналізовано навчально-методичне забезпечення професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до соціально-педагогічної діяльності з соціального виховання старших дошкільників у закладах дошкільної освіти.

Ключові слова: старші дошкільники, соціальне виховання, заклад дошкільної освіти, підготовка майбутніх соціальних педагогів, соціально-педагогічна діяльність.

Avdashkova A.I., Vasylieva M.P. Training of Future Social Pedagogues to Social and Pedagogical Activities for Social Education of Senior Preschoolers in Kindergarten

Annotation. The article discusses the features of training of future social pedagogues to social and pedagogical activities for social education of senior preschoolers at the kindergarten; the educational-methodical providing of professional preparation of future social pedagogues to social and pedagogical activities for social education of senior preschoolers children in a preschool educational institution.

Keywords: social education, training of future social pedagogues, preschool educational institution, social and pedagogical activities, senior preschoolers children.

Постановка проблеми. Соціальне виховання є дуже важливим у формуванні особистості, сприяє розвитку людини, реалізації її здібностей і можливостей у соціумі шляхом накопичення соціального досвіду і формування соціальної компетентності.

Потреби суспільства в самостійній, творчій, ініціативній особистості визначають нові напрями у здійсненні соціального виховання дітей старшого дошкільного віку, висувають підвищені вимоги до розвитку дитини та формування нових моделей соціальної поведінки. Унаслідок цього перед педагогічною наукою постає потреба переосмислення й перегляду традиційних

виду професійної діяльності має розгортатися за етапами: адаптації; освоєння теоретичних знань та практичного досвіду; професійного самовизначення. Освоєння теоретичних основ роботи соціального працівника з профілактики дезадаптації дошкільників у спеціалізованих закладах системи соціальної допомоги для дітей-сиріт і дітей, що позбавлені батьківського піклування дозволить майбутнім фахівцям соціальної сфери бути більш ефективним та продуктивним під час практики.

Перспективним напрямом подальших досліджень є створення методичного забезпечення підготовки майбутніх соціальних працівників до профілактики дезадаптації дошкільників у спеціалізованих закладах системи соціальної допомоги для дітей-сиріт і дітей, що позбавлені батьківського піклування.

Список використаних джерел:

1. Александровский Ю. А. Состояние психической дезадаптации. Москва: Медицина, 1976. 272 с.
2. Карпенко О.Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспекти: монографія / за редакцією С.Я. Харченко. Дрогобич: Коло, 2007. 347 с.
3. Костіна В.В. Теоретико-методичні засади профілактики дезадаптації учнів у різних соціальних інституціях. *Педагогіка та психологія*. 2017. Вип. 57. 273с.
4. Міщик Л.І. Теоретико-методологічні основи професійної підготовки соціальних педагогів у закладах вищої освіти. Запоріжжя: ЗДУ. 1997. 370с.
5. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога. Москва: Сфера. 1991. 480с.
6. Петрюк І.М., Андрійчук С.В. Наступність у профілактиці соціальної дезадаптації дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Чернівці. 2014.120 с.
7. Слостенин В.А. Готовность к профессиональной деятельности. Челябинск: Научные труды МГПУ. 1995. 163 с.

Сех М.І., Романова І.А.

ГОТОВНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Анотація: У статті розглядається суть поняття «готовність соціального працівника до роботи з людьми похилого віку», визначено напрями діяльності соціальних працівників з соціальної адаптації людей похилого віку в умовах дозвілєвої платформи Благодійної організації «Благодійного фонду «Карітас Харків». На основі аналізу теоретичних напрацювань щодо напрямів діяльності соціальних інституцій з людьми похилого віку, положень нормативно-правових документів у соціальній галузі визначено й здійснено аналіз змісту структурних

компонентів готовності соціальних працівників до роботи з соціальної адаптації людей похилого віку в умовах дозвілєвої платформи Благодійної організації «Благодійного фонду «Карітас Харків».

Ключові слова: соціальний працівник; соціальна адаптація; готовність до роботи з людьми похилого віку; компоненти готовності соціального працівника.

Seh M.I., Romanova I.A. Social Worker's Readiness to Work with the Elderly in a Charitable Organization

Annotation. The article considers the essence of the concept "readiness of a social worker to work with the elderly", identifies the activities of social workers on social adaptation of the elderly in the leisure platform of the Charitable Organization of the Charitable Foundation "Caritas Kharkiv". The content of structural components of social workers' readiness to work on social adaptation of elderly people in the leisure platform of Charitable Foundation "Caritas Kharkiv" was determined and analyzed on the basis of the analysis of theoretical developments and legal documents of the activities of social institutions with the elderly.

Keywords: social worker; social adaptation; readiness to work with the elderly; components of social workers' readiness.

Постановка проблеми дослідження. На сучасному етапі розвитку суспільства у світі зростає частка людей похилого віку. У контексті сучасних проблем (низький рівень життя населення, соціально-економічна нестабільність, високий показник захворюваності, недосконалість системи соціального захисту, часткової ізоляції у зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції та інші) постає необхідність удосконалення процесу організації соціально-педагогічної підтримки людей похилого віку, що вимагає якісних змін у професійній підготовці соціальних працівників. У дослідженні О. Карпенко [7] визначається, що в Україні бракує висококваліфікованих фахівців соціальної галузі, які б могли компетентно й професійно здійснювати роботу з людьми похилого віку.

Аналіз останніх досліджень. Професійна підготовка фахівців соціальної галузі розпочалася в нашій державі лише з середини 90-х років. Аналіз соціально-педагогічної і психологічної літератури свідчить, що розробкою проблеми здійснення соціальної роботи з людьми похилого віку займається ціла низка науковців: забезпечення сприятливої адаптації осіб похилого віку до нових умов соціалізації вивчає Н. Голова, Л. Шилова, особливості надання послуг людям похилого віку в Україні досліджує Р. Сопко, особливості ціннісних орієнтацій у людей похилого віку досліджує М. Дідора, особливості спілкування літніх людей стали предметом дослідження О. Коваленко, О. Поцулко, освіта людей третього віку розробляється О. Аніщенко, Л. Лук'яновою, І. Савельчук, тощо.

В останні роки з'явилася низка досліджень щодо вивчення різних аспектів професійної підготовки соціальних працівників. Зокрема, різні аспекти готовності соціальних працівників до професійної діяльності розглядали Т. Аветісян, О. Безпалько, М. Васильєва, М. Подберезський, Т. Голубенко, І. Зверєва, О. Карпенко, А. Капська, С. Харченко, І. Шеплякова та інші.

Сьогодні в Україні соціальні послуги людям похилого віку надає ціла низка соціальних інституцій: відділення пенсійного фонду; районні управління соціального захисту населення; територіальні центри з обслуговування одиноких непрацездатних громадян похилого віку та інвалідів; будинки-інтернати загального профілю для громадян похилого віку та інвалідів; спеціальні будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів; геріатричні пансіонати; пансіонати для ветеранів війни та праці; клуби за місцем проживання; «Університети третього віку» (зазвичай, структурні підрозділи територіального центру соціального обслуговування одиноких непрацездатних громадян похилого віку та інвалідів); благодійні фонди; громадські організації. Зокрема, у сучасних соціально-економічних умовах в Україні значне навантаження покладається саме на недержавні соціальні інституції щодо надання послуг людям похилого віку.

Аналіз наукової літератури свідчить про недостатність висвітлення питання готовності соціальних працівників до професійної діяльності в закладах соціального обслуговування населення, зокрема щодо соціального обслуговування людей похилого віку в благодійних організаціях.

Метою статті є обґрунтування змісту компонентів готовності соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку в умовах благодійної організації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз практики здійснення соціальної роботи з людьми похилого віку дозволив визначити найбільш усталені форми і методи роботи: матеріальне забезпечення (пенсії, грошова допомога, субсидії); натуральна підтримка у вигляді продуктів харчування, палива, медикаментів, засобів гігієни, організації гарячого харчування тощо; покращення соціальних умов завдяки наданню соціальних послуг вдома та в стаціонарних установах; психолого-соціальна підтримка у вигляді консультацій різного характеру; організації культурного дозвілля; організації освіти; організація громадської зайнятості, інтелектуального волонтерства; організація трудової діяльності тощо.

Р. Сопко, аналізуючи особливості надання послуг людям похилого віку в Україні, визначає інноваційні моделі надання соціальних послуг на рівні громади. Зокрема, вчена виділяє: 1) надання територіальними центрами соціальних послуг особам з психічними захворюваннями за місцем проживання; 2) сприяння розвитку системи транспортних засобів особам похилого віку; 3) створення університетів третього віку для осіб похилого віку; 4) розвиток у громаді послуг з медико-соціальної опіки, хоспісної та паліативної допомоги [10, с. 189].

Велику роль у поліпшенні якості життя літніх людей, що сприяє їх довголіттю, відіграє впровадження нових технологій, форм і методів соціальної

роботи: організація служб милосердя при спеціалізованих відділеннях соціально-медичного обслуговування на дому, створення служб «інституту доглядальниць» та платформ для спілкування, «санаторій вдома», «хоспіс на дому», волонтерського руху та інших форм роботи [2, с.24]; групові дискусії, які допомагають не тільки поновити свої знання, але й знаходити нові види занять [10, с. 189]; клуби спілкування, які допомагають «повернути людям свіжість сприйняття інших людей та самосприйняття, занурити їх у виключно різноманітний внутрішній світ, допомогти розговоритися у атмосфері духовності» [9]; метод біографічного інтерв'ювання або стимуляції спогадів, який допомагає людині похилого віку усвідомити, що «життя не минуло марно» [2]; підтримка інтелектуальної активності людей похилого віку шляхом залучення до творчості, ігрової інтелектуальної діяльності, читання книжок, відвідування бібліотек, театралізованих вистав тощо.

У проєкті «Домашня опіка» БО «БФ «Карітас Харків» приймає участь 80 людей похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб. Діяльність «Домашньої опіки» спрямована на покращення якості життя людей, які опинились у скрутних обставинах. Проєкт включає: догляд за хворими; ведення домашнього господарства; допомога з юридичними питаннями; організація дозвілля та спілкування, консультація підопічних та їхніх родин, надання у тимчасове користування реабілітаційного обладнання; видання спеціалізованої літератури.

Майже половина з клієнтів «Домашньої опіки» належать до 3 групи рухової активності, які лише епізодично залучалися до реалізації соціально-культурних заходів. Тому була розроблена програма дозвіллевої платформи «Здоровенькі були» в проєкті «Домашня опіка» БО «БФ «Карітас Харків». Розроблена програма підтримки соціальної активності людей похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб складається з двох блоків: 1) організація міжособистісного спілкування в процесі клубної роботи з використанням арт-терапевтичних методик; 2) організація просвітницько-інформаційної діяльності з людьми похилого віку в «Академії золотого віку». У реалізації дозвіллевої платформи «Здоровенькі були» приймає участь 24 особи. Аналіз діяльності дозвіллевої платформи визначив, що вирішується багато питань соціального та психолого-педагогічного характеру, зокрема підвищується адаптованість літніх людей до сьогодення, зменшується ризик розвитку депресивних станів і тяжких наслідків переживання самотності, розвиваються комунікативні й творчі здібності, соціальна активність, розширюються шляхи самореалізації людей похилого віку, життя яких набуває перспектив, цінності й сенсу.

Для вдосконалення якості й змісту роботи з людьми похилого віку персонал благодійного фонду «Карітас України» постійно має можливість проходити навчання як формальне, так і неформальне. Проте, як визначити соціального працівника, здатного професійно надавати соціальні послуги людям похилого віку; які компоненти складають його готовність працювати у визначеному напрямі в умовах благодійної організації – ці питання потребують

теоретичного аналізу й узагальнення для покращення надання соціальних послуг.

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» соціальне обслуговування спрямоване на мінімізацію для особи негативних наслідків складних життєвих обставин, підтримку її життєдіяльності, соціального статусу та включення у громаду. Серед базових соціальних послуг, які надаються людям похилого віку, відповідно до ЗУ «Про соціальні послуги» можна визначити: догляд вдома, денний догляд; соціальна адаптація; надання притулку; консультування; соціальний супровід; представництво інтересів; натуральна допомога; фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, порушення зору та інші [6]. Відповідно до напряму діяльності дозвілєвої платформи «Здоровенькі були» людям похилого віку надається послуга соціальної адаптації. Аналіз Державного стандарту соціальної адаптації дозволив визначити, що соціальна послуга соціальної адаптації - комплекс заходів, що здійснюються протягом строку, необхідного для процесу активного гармонійного пристосування осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі осіб похилого віку, до змінених умов соціального середовища, спрямованих на усунення/пристосування обмежень життєдіяльності для підтримки соціальної незалежності, збереження та продовження їхньої соціальної активності [5].

У державному стандарті соціальних послуг: 1) встановлюються вимоги щодо забезпечення необхідного рівня доступності соціальних послуг, зокрема на кожному етапі їх надання; 2) визначаються зміст та обсяг, норми і нормативи, умови та порядок надання соціальних послуг, показники їх якості. Отже, можна визначити зміст знань, здатностей та особистісних якостей, якими має володіти соціальний працівник для надання визначеної соціальної послуги [5].

Поняття «готовність соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку» ми, на основі аналізу наукової літератури в соціальній галузі [1; 3; 4; 7; 11; 12], тлумачимо як інтегративне особистісне утворення, яке характеризується мотиваційно-ціннісною орієнтацією, професійно-орієнтованими знаннями, здатностями та особистісними якостями, спрямованими на подолання чи пом'якшення життєвих труднощів, підтримку соціального статусу та повноцінної життєдіяльності людей, які досягли пенсійного віку й припинили щоденну професійну діяльність.

Надавачі соціальної послуги застосовують індивідуальний підхід (з урахуванням фізичного та психічного стану отримувачів соціальної послуги) та з повагою ставляться до раси, національності, культури, релігії, віку, статі отримувачів соціальної послуги;

Серед заходів соціальної адаптації у Державному стандарті, зокрема, визначаються: допомога в аналізі життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх вирішення; залучення отримувача соціальної послуги до вирішення власних проблем, складання плану виходу із складної життєвої

ситуації та допомога у його реалізації; надання інформації з питань соціального захисту населення; представництво інтересів; надання психологічної допомоги; корекція психологічного стану та поведінки в повсякденному житті; навчання, формування та розвиток соціальних навичок, умінь, соціальної компетенції; участь в організації та діяльності груп самодопомоги; допомога в зміцненні/відновленні родинних і суспільно корисних зв'язків; участь в клубах за інтересами, клубах активного довголіття, університетах третього віку, допомога в організації денної зайнятості та дозвілля.

Враховуючи вимоги Стандарту професійної підготовки фахівців соціальної галузі, зокрема, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [8], Державного стандарту соціальної адаптації [5], досвід надання соціальних послуг у діяльності дозвілєвої платформи «Здоровенькі були» в проєкті «Домашня опіка» БО «БФ «Карітас Харків», нами було виділено чотири компоненти в структурі готовності соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку з соціальної адаптації, зокрема когнітивний, мотиваційно-ціннісний, особистісний і діяльнісний.

Когнітивний компонент відображає повноту, усвідомленість і систему знань щодо сутності, мети, принципів, завдань, методів та технологій соціальної роботи з соціальної адаптації людей похилого віку; соціально-правових знань про основні напрями розвитку соціальної політики і соціального захисту людей похилого віку, про організацію та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб; інтегровано-предметних знань про специфіку соціальної роботи з даною категорією бенефіціарів.

Мотиваційно-ціннісний компонент готовності майбутніх соціальних працівників до роботи з соціальної адаптації людей похилого віку в умовах дозвілєвої платформи Благодійної організації «Благодійного фонду «Карітас Харків» висвітлює виразність ціннісних орієнтацій, мотивів, загальнолюдських принципів, що регулюють взаємовідносини соціальний працівник - особа похилого віку, характеризує здатність соціального працівника мотивувати себе на набуття необхідних компетентностей щодо соціальної роботи з людьми похилого віку.

Особистісний компонент відбиває сформованість особистісних якостей, що забезпечать соціального працівника здатністю взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад; здатністю дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи; здатністю до рефлексії власної діяльності.

Діяльнісний компонент готовності майбутніх соціальних працівників характеризує наявність здатностей до:

- використання методів і технологій соціальної роботи з людьми похилого віку, зокрема щодо: збору й аналізу інформації, ідентифікації проблеми клієнта й подій, які її викликали; визначення прогнозу перспектив поліпшення стану особи похилого віку; вибору шляхів вирішення проблеми, допомоги у формуванні позитивної мотивації, виборі доступних і сприятливих можливостей та ресурсів; освоєння соціально необхідних умінь і навичок

полегшення комунікації, зняття бар'єрів соціальної ізоляції, продуктивного вирішення питань із соціальним оточенням; організації консультування отримувача соціальної послуги з соціально-правових питань, видів соціальної допомоги, питань отримання соціальних послуг, засобів реабілітації, умов їх отримання; оформлення документів із соціально-правових питань, питань отримання комунальних, медичних, соціальних послуг; встановлення зв'язків з іншими фахівцями, службами, організаціями, підприємствами, органами, закладами, установами тощо; представлення й захисту інтересів отримувачів послуги соціальної адаптації у державних і місцевих органах влади, в установах, організаціях, підприємствах, громадських об'єднаннях; розроблення заходів, спрямованих на самостійне розв'язання повсякденних труднощів і подолання стресових ситуацій людьми похилого віку; корекції поліпшення взаємодії із соціальним оточенням (бесіди, спілкування, мотивація до активності та позитивного мислення); формування здорового способу життя та підтримання психічного здоров'я літніх людей; організації груп взаємодії та психологічного розвантаження; формування й розширення нових соціальних контактів та референтних груп отримувача соціальної послуги; залучення до активної участі в роботі клубів за інтересами (туристичних, читацьких, театральних, хорових, волонтерських, рукоділля тощо); організації доступу до форм дозвілля, максимально наближених до загальноприйнятих, з урахуванням особливостей отримувача соціальної послуги; пошуку ресурсів для забезпечення книгами, журналами, газетами, іграми, для відвідування театрів, виставок та інших заходів людьми похилого віку; занять фізичними вправами, навчання основам комп'ютерної грамоти та спілкування в соціальних мережах; проведення читацьких слухань, бесід, бібліографічних оглядів, книжкових виставок, колективних читань тощо; нагляду й допомоги під час заняття рукоділлям, перебирання дрібних речей і створення з них виробів, складання пазлів тощо; оволодіння музичною культурою, формування вокально-хорових, танцювальних навичок тощо;

- розробки й реалізації соціальних проектів і програм з розв'язання проблем людей похилого віку;

- застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок.

До структури готовності соціальних працівників до роботи з соціальної адаптації людей похилого віку в умовах дозвіллевої платформи Благодійної організації «Благодійного фонду «Карітас Харків» входять когнітивний, мотиваційно-ціннісний, особистісний і діяльнісний компоненти, які в сукупності складають інтегративне особистісне утворення, що характеризується мотиваційно-ціннісною орієнтацією, професійно-орієнтованими знаннями, здатностями та особистісними якостями, спрямованими на подолання чи пом'якшення життєвих труднощів, підтримку соціального статусу та повноцінної життєдіяльності людей, які досягли пенсійного віку й припинили щоденну професійну діяльність.

Подальшої розробки потребує вивчення особливостей підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку в умовах благодійної організації.

Список використаних джерел:

1. Аветісян Т.В. Особливості професійного становлення фахівців із соціальної роботи [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.sociology.kharkov.ua/socioprostir/files/magazine/2_2011/4_3_2.pdf
2. Бордаренко И.Н. Медицинские и социальные вопросы в геронтологии. *Самарские лекции*: сб. статей и тезисов докладов 2-го междунац. семинара по вопросам пожилых. Самара. 1997. Ч1. 240 с.
3. Васильєва М.П., Подберезський М.К. Підготовка соціальних працівників відповідно до сучасних вимог соціально-педагогічного напрямку професійної діяльності. Інновації в підготовці та професійній діяльності фахівців соціальної сфери: матер. всеукр. наук.-практ. конф., 24 листопада 2017 р., ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Х., 2017. С.7-8.
4. Голубенко Т.О. Особливості процесу формування готовності майбутніх соціальних працівників до патронажної роботи з людьми похилого віку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://oaji.net/articles/365-1393341244.pdf>
5. Державний стандарт соціальної адаптації (Наказ МСП України №514 від 18.05.2015р.)
6. Закон України «Про соціальні послуги». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2019. № 18. Ст.73
7. Карпенко О.Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспект: Монографія [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ww.disser.com.ua/content/349640.html>
8. Наказ Мон України «Про затвердження Стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» від 24.04.2019 р. №557.
9. Поцулко О.А. Комунікативний феномен осіб похилого віку. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Психологічні науки. 2013. Вип.2.
10. Сопко Р.І. Послуги людям похилого віку в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка, соціальна робота. Вип. 27. С.188-191.
11. Соціальна робота в Україні: [Навч. посібник] / І. Д. Зверєва, О.В. Безпалько, С.Я. Харченко та ін.; За заг. ред.: І.Д. Зверєвої, Г.М. Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
12. Шеплякова І.О. Формування деонтологічної культури майбутнього соціального педагога в соціально-виховному середовищі вищого навчального закладу: автореферат дис... канд.. пед. наук: 13.00. 05. Слов'янськ, 2016. 20 с.